

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

ฉบับนี้ถือเป็นปฐมฤกษ์ของวารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีโพธิ์ ซึ่งประกอบด้วยบทความ 3 ประเภท คือ บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือ

บทความวิจัยมี 1 เรื่อง คือ ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตวัดดีโลกอาราม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดย สุเทพ สารบรรณ นพดล อินปิง และสิริกานดา คำแก้ว เป็นบทความสดส่วนภายนอก บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตวัดดีโลกอารามบ้านพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา วัดดีโลกอารามถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดพะเยา งานวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นทิศทางการส่งเสริมคุณค่าและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยชุมชนในละแวกบ้านและนักท่องเที่ยวทั่วไป ซึ่งองค์ความรู้จากการวิจัยนี้ ทำให้ได้ฐานข้อมูลจากนักท่องเที่ยวในการรักษาและพัฒนาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของวัดดีโลกอาราม รวมถึงการส่งเสริมด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การล่องเรือเวียนเทียนกลางน้ำในวันสำคัญทางศาสนา การแสดงศิลปะพื้นบ้าน การจัดกิจกรรมออกกกำลังกาย

ส่วนบทความวิชาการมี 4 เรื่อง ประกอบด้วย 1) พระพุทธศาสนาเถรวาท: สิทธิทางเพศกับการบวชในสังคมไทย โดย มัลลิกา ภูมะธน พระปลัดระพิน พุทธิสารโร และดิเรก ด้วงลอย บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิทธิทางเพศกับการบวชในสังคมไทย โดยการสัมภาษณ์และการสังเกตปรากฏการณ์ร่วมในสังคม ผู้เขียนได้แสดงถึงหลักการทางพระพุทธศาสนาในเรื่องวัยและเพศที่ปรากฏในพระไตรปิฎกว่ามีอย่างไรบ้าง จากนั้น นำประเด็นในสังคมไทยที่มีต่อการการบวชสตรีเพศและกลุ่มหลากหลายทางเพศมาถก โดยยกหลักการทางพระพุทธศาสนามาอธิบายเสริมว่า โดยหลักการได้ปฏิเสธการบวชสตรีเพศหรือไม่ อย่างไร รวมถึงการบวชของกลุ่มสตรีเพศที่ไปบวชแบบภิกษุณีจากศรีลังกา ประเด็นเหล่านี้ผู้เขียนชี้ให้เห็นองค์ความรู้ใหม่ว่าเป็นพื้นที่ทางเพศที่เปิดกว้างมากขึ้น ทำให้เกิดการยอมรับกลุ่มที่ใช้เพศเป็นเครื่องหมายของการเข้าถึงศาสนาและการแสดงออกในพื้นที่ทางสังคม

2) การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โดย พระครูสถิตธรรมานุศาสน์ (เสถียร เจริญทอง) บทความนี้กล่าวถึงการบริหารงานบุคคลตามหลักวิชาการทางตะวันตกที่บูรณาการเข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่องหลักสังคหวัตถุ 4 โดยยกการบริหารงานบุคคลแผนใหม่ 12 ประการ และการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนปัจจุบันทั้ง 5 แนวคิดมาอธิบาย จากนั้น ได้ประยุกต์หลักธรรมเรื่องสังคหวัตถุ 4 มาอธิบายการบริหารงานบุคคลดังกล่าว ซึ่งทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่เรียกว่า SPS Model คือ S ตัวแรก หมายถึง Sangahavattu (S1) P หมายถึง Personnel Administration หรือการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนปัจจุบันทั้ง 5 แนวคิด และ S ตัวที่สอง หมายถึง School Administration (S2) หรือหลักการบริหารโรงเรียน ความสัมพันธ์กันระหว่าง SPS Model ทำให้เกิดการบูรณาการระหว่างแนวทางการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนกับหลักการทางพระพุทธศาสนาอย่างน่าสนใจ

3) การจัดการทางยุทธศาสตร์ของวัดท่าขนุนตามรูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้วยกระบวนการวิเคราะห์สวอต โดย พระครูวิลาศกาญจนธรรม (เล็ก สุธมมปญโญ) บทความนี้ได้้นำการบริหารจัดการของวัดท่าขนุนที่ดำเนินตามรูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ 6 ด้านมาอธิบาย บนพื้นฐานของการวิเคราะห์สวอต 4 ด้าน ที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค แนวคิดนี้ทำให้วัดท่าขนุนมีวิธีการบริหาร

จัดการวัดที่เป็นระบบด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับรูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ 6 ด้าน เช่น ยุทธศาสตร์การปกครองที่เน้น “การกระจายอำนาจ การสร้างสรรค์บุคลากรใหม่และการมอบหมายงานให้ร่วมรับผิดชอบ” หรือยุทธศาสตร์การศาสนศึกษาที่เน้น “การให้ทุกคนแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตน พัฒนาคณะและพัฒนางาน” ยุทธศาสตร์ที่วัดทำขนานกำหนดขึ้นนี้ ผู้เขียนชี้ให้เห็นว่า เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการศึกษาวิเคราะห์สภาพการณ์ของวัดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และสามารถประยุกต์เข้ากับหลักการทางพระพุทธศาสนา ได้เป็นอย่างดี โดยปัจจัยภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องโยนิโสมนสิการ ส่วนปัจจัยภายนอก (โอกาสและอุปสรรค) สอดคล้องกับเรื่องปรโตโมสะ

4) **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับองค์กรตามแนวพระพุทธศาสนา โดย พระครูสาครธรรมวิธาน (อนุชา ถินแพ)** บทความนี้ได้อธิบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน 2 ความหมาย คือ การพัฒนาที่เป็น การออกแบบเพื่อสร้างการเรียนรู้ และการพัฒนาที่เป็น การออกแบบเพื่อสร้างผลงาน นอกจากนี้ ยังกล่าวถึง กระบวนการพัฒนาที่มี 2 ระยะ คือ 1. ระยะการให้การศึกษาแก่บุคลากร และ 2. ระยะการทำให้กิจกรรมของ บุคลากร โดยผู้เขียนได้ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ปาปณิกกรรม พรหมวิหาร ภาวนา และ อิทธิบาท มาอธิบายร่วมกับหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางตะวันตก ซึ่งทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ คือ ประการแรก การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ออกแบบเพื่อสร้างการเรียนรู้ เป็นหลักการของฝ่ายบริหารที่ต้อง ปฏิบัติตามปาปณิกกรรมและพรหมวิหาร และเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระยะแรก คือ การให้ การศึกษา ประการที่สอง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ออกแบบเพื่อสร้างผลงาน เป็นหลักการของฝ่าย ปฏิบัติการที่ต้องปฏิบัติตามหลักภาวนาและอิทธิบาท ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระยะที่สอง คือ การ ดำเนินกิจกรรม นอกจากนี้ ผู้เขียนยังแสดงทัศนะว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งสองลักษณะต้องปฏิบัติตาม แนวทาง 3 ประการ คือ 1) การสร้างบรรยากาศและความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน 2) การพัฒนาและบ่ม เพาะบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 3) การริเริ่มทำโครงการหรือกิจกรรม

ส่วนบทความประเภทยุทธศาสตร์ของฉบับปฐมฤกษ์ คือ บทความเรื่อง **ให้เวลาคิดมากขึ้น: พลัง ของการคิดแบบอิสระ** โดย ชลัท ประเทืองรัตนนา บทความนี้ผู้เขียนนำแนวคิดตะวันตกจากหนังสือ More Time to Think: The Power of Independent Thinking แต่งโดยแนนซี ไคลน์ (Nancy Kline) มานำเสนอ ให้เห็นวิธีการคิดที่เป็นพลังขับเคลื่อนชุมชน ประเทศและในโลก ในเบื้องต้นผู้เขียนนำเสนอรายละเอียดของ หนังสือที่มีองค์ประกอบ 10 ประการที่นำไปสู่การคิดที่ดี โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นเรื่องของทฤษฎี ส่วนที่ 2 เป็นเรื่องของการปฏิบัติ และส่วนที่ 3 เป็นตอนจบ จากนั้น ผู้เขียนได้วิจารณ์ด้วยทัศนะของผู้เขียน เช่น ประเด็นความเร่งรีบ สภาพความเท่าเทียม ความมีเหตุผล ในตอนท้ายผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า หนังสือเรื่อง ใช้ภาษาสละสลวย มีลักษณะเป็นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียนเพราะเป็นการเล่าเรื่องเหมือนคุยกับผู้ฟัง จึงเป็น หนังสือที่สามารถนำแนวคิดไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตได้เป็นอย่างดี

จากบทความทั้งหมดที่กล่าวมา เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่าน โดยเฉพาะการนำไปใช้ในแวดวง วิชาการในทางพระพุทธศาสนา ในนามบรรณาธิการวารสารขอขอบพระคุณและอนุโมทนากับผู้เขียนทุกรูป/ ท่านที่เมตตาให้นำบทความมาตีพิมพ์ในครั้งนี้ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทุกรูป/ท่านที่เสียสละเวลาในการพิจารณา กลั่นกรองบทความจนสำเร็จออกมาด้วยดี และจารึกเป็นวารสารวิชาการฉบับแรกของวิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรี ศรีไพบูลย์

พระครูวิโรจน์กาญจนเขต, ดร.
บรรณาธิการบริหาร